

Carles Salvador i el 75 aniversari de les Normes de Castelló (1932-2007)

PERE-ENRIC BARREDA
Universitat de Barcelona
Fundació Carles Salvador

COMMEMOREM ENGUANY els 75 anys d'un esdeveniment molt important com és la unificació ortogràfica pactada a Castelló el 21 de desembre de 1932 pels principals escriptors i entitats culturals valencianes. Des de la seu de l'IEC a Castelló, Vicent Pitarch ha preparat un seguit d'actes, amb la col·laboració de gran nombre d'entitats, per recordar l'efemèride. El motiu d'este escrit és demostrar que Carles Salvador s'havia anticipat a eixa signatura amb la preparació d'un *Vocabulari ortogràfic* i una *Gramàtica* que explicava aquelles normes teòriques i les feia fàcils d'aprendre de forma pràctica.

Dos són els antecedents que li van permetre anar per davant: el primer, l'aparició al març de 1932 del setmanari *El Camí* (el més important de tota la premsa valencianista de preguerra, en paraules de Vicent Simbor). Des del primer moment va usar una ortografia molt apropada a la propugnada per Pompeu Fabra i que en la pràctica seria la normativa que es va aprovar de forma definitiva a Castelló al desembre següent.

El segon va ser la participació, la segona setmana d'agost de 1932, a l'Escola d'Estiu de l'Escola Normal de Barcelona. Allí, davant de centenars de mestres, va presentar una

ponència en sessió presidida per Pompeu Fabra. De tornada a Benassal, en un parell de mesos va redactar un vocabulari ortogràfic de més de 6.000 paraules per facilitar la seua escriptura uniforme. Es va basar en el *Vocabulari ortogràfic abreujat* del mateix Fabra, publicat el 1926, amb canvis mínims (per exemple, els verbs acabats en *-itzar* passen a *-isar*, i manté *altre* a més d'*atre*). El llibre estava acabat a Benassal el 13 d'octubre de 1932 (com ha documentat el professor Simbor, en una carta dirigida a Adolf Pizcueta), però no es va publicar fins un any després, el 1933.

Una vegada acabat el vocabulari, Carles va començar a redactar les lliçons pràctiques de gramàtica. La idea era redactar unes lliçons breus i fàcils d'entendre, amb molts exemples i amb exercicis pràctics que els alumnes resoldrien pel seu compte i enviarien per correu a les oficines del setmanari perquè els les corregiren. Aquí Carles es basava en els *Exercicis de gramàtica catalana* (editats des de 1927 en quatre parts: Ortografia, Morfologia, Sintaxi i Prosòdia) de Jeroni Marvà (pseudònim d'A. Martorell i E. Vallès).

El resultat va ser el «Curs d'Ortografia» amb 26 lliçons, que es van publicar setmanalment a *El Camí* a partir del 4 de març de 1933. El seu èxit va motivar que es reeditaren conjuntament en forma de llibre (*Ortografia valenciana*, de 1934 i 1937). I es van continuar a partir del 10 de març de 1934 amb el «Curset de Morfologia per correspondència», amb 23 lliçons, que es van editar conjuntament en forma de llibre el 1935. El 1937 Salvador anunciava la propera edició dels volums de sintaxi i fonètica, que el final de la guerra va retardar molts anys.

Finalment, aquestes dues obres, amb unió de la «Fonologia», «Sintaxi» i «Prosòdia», van donar lloc a la *Gramàtica valenciana amb exercicis pràctics*, editada per primera vegada el 1951 com a text docent dels Cursos per Correspondència de Lo Rat Penat, iniciats el 1949. Esta obra de Carles Salvador,

reeditada fins a la dècada dels noranta, és el llibre que més vegades s'ha reeditat en tota la història del llibre valencià, i el manual amb el qual tots aprenien el valencià fins fa poc més d'una dècada.

Per tant, és ben cert que les Normes es van signar a Castelló, amb el suport majoritari dels escriptors valencians del moment, però també s'ha de dir que el seu desenvolupament pràctic, amb lliçons i exercicis gramaticals, i un vocabulari ortogràfic, el va fer Carles Salvador des de Benassal (i des de setembre de 1934 a Benimaclet, barri de València). Com a record d'aquest fet, a Benassal hi ha una placa a la casa de la plaça de Balasc d'Alagó, on va viure entre 1923 i 1934.

Publicat per *locel*, 21 de desembre de 2007. Consultable en línia:
<http://blocs.tinet.cat/blog/locel>.